

Hoe voorkom je listeria-bacteriën in tankmelk?

GD Veekijker krijgt, naast vragen over de ziekte listeriose, sinds ruim een jaar ook regelmatig vragen over het voorkomen van uitscheiding van listeria-bacteriën in tankmelk. Listeriose is een meldingsplichtige aandoening. Maar wat is listeriose precies en hoe kun je de aanwezigheid van listeria-bacteriën in tankmelk voorkomen?

Listeriose is een bacteriële aandoening die wordt veroorzaakt door *Listeria* spp. Deze bacterie kan zich met name in slecht ingekuilde en geconserveerde ruwvoerders vermeerderen, maar ook water, strooisel en andere voedingsmiddelen kunnen de bacterie bevatten. Geiten zijn gevoeliger voor listeriose dan schapen. Uit laboratoriumonderzoek blijkt dat *Listeria* spp. voor veel antibiotica gevoelig zijn. Desondanks slaat een behandeling van met name geiten met listeriose vaak slecht aan. Het onvermogen van aangedane dieren om voldoende voedsel en met name water op te nemen is hoogstwaarschijnlijk verantwoordelijk voor een deel van de sterfte.

Verschijselen en diagnostiek

Listeriose veroorzaakt bij kleine herkauwers hersenontsteking, plotselinge sterfte, bloedvergiftiging, abortus, keratoconjunctivitis en baarmoederontsteking. Geïnfecteerde dieren scheiden de bacterie uit in mest, melk en andere uitscheidingsstoffen. Als bij kleine herkauwers neurologische klachten worden waargenomen is het belangrijk de diagnose te stellen. Dit kan door middel van laboratoriumonderzoek. Pathologisch onderzoek op gestorven dieren speelt hierbij een belangrijke rol.

Preventie

De bacterie komt wijdverspreid voor, dus het voorkomen van listeriose is niet eenvoudig. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat voedingsmiddelen en stro niet in aanraking komen met grond. Ook een goede en droge opslag van ruwvoer en stro is van belang. Zorg daarnaast voor een goede fermentatie en pH van ingekuilde producten. Vermijd het voeren van ruwvoer waarin schimmel of andere afwijkingen worden waargenomen en voerbalen die beschadigd zijn. Een te hoog ruw as (>70mg/kg droge

stof) in ruwvoer is een indicatie voor contaminatie met grond. Verwijder dagelijks de voerresten die niet zijn opgegeten. Zorg dat voer, stro en water niet in aanraking komen met mest. Daarnaast is een goede weerstand van de dieren van belang en zal men zich bewust moeten zijn van de risicofactoren. Er is geen vaccin tegen listeriose geregistreerd in Nederland.

Listeria-bacteriën in tankmelk

Vanwege de vele vragen over listeria-bacteriën in melk biedt GD sinds kort de mogelijkheid om melkmonsters op listeria te onderzoeken, met of zonder speciale voorophoping. Een vergelijkbaar bacteriologisch onderzoek is ook mogelijk op voer- en faecesmonsters. Het is bekend dat een deel van de geiten na opname van veel listeria-bacteriën in het voer listeriose kan ontwikkelen, maar een groter aantal dieren scheidt deze bacterie weken tot maanden uit via de melk. Het is niet bekend hoe lang deze uitscheiding kan duren. Daarom is het niet eenvoudig om geitenhouders te adviseren dat ze in alle gevallen uitscheiders op moeten sporen en af moeten voeren. De beste manier om listeriose te voorkomen is door preventieve maatregelen te nemen.

Al sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van LNV, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.